

Pitäjä pitäjältä

HEINJOKI

JUHLARUNO

Heinjoen pitäjän 10-vuotismuistojuhlaan 1. 8. 1954.

Kauko Jaarinen

Kymmenen vuotta ajan on kulkenut saatto
sitä kun jätimme Heinjoen heleät tienoot.
Ikuisen rauhan on saanut moni Taatto,
soikoon kummullaan keväiset tuulet vienot.

Monta on äittiä, siskoa, veljeä, lasta
täälläkin Vihdissä lähentynyt luokse Herran.
Vaikka on Heinjoen kotoiseen multaan vasta
toivonut saavansa viimeisen leponsa kerran.

Kymmenen vuottako siitä on kulunut vasta?
Niin paljon sentään on raivattu, uutta luotua.
Heinjoen miehet tulevaisuutensa luottain
peltonsa kylvää kun rauha on taasen suotu.

Ei toivomme sammu, ei päämme painua saata,
ei murhe ja huoli mielemme laatua paina.
Me elämän luomme, se nähty on taasen,
me kestäimme murheen — on keitetty aina.

Toivomme elää! On uskomme vieläkin varma,
et' aurinko paistaa heleän heimmomme tiehen,
vaikk' välillä mieli on musta ja elämä harmaa,
niin vaiva ja työ luo pojista sitkeän miehen.

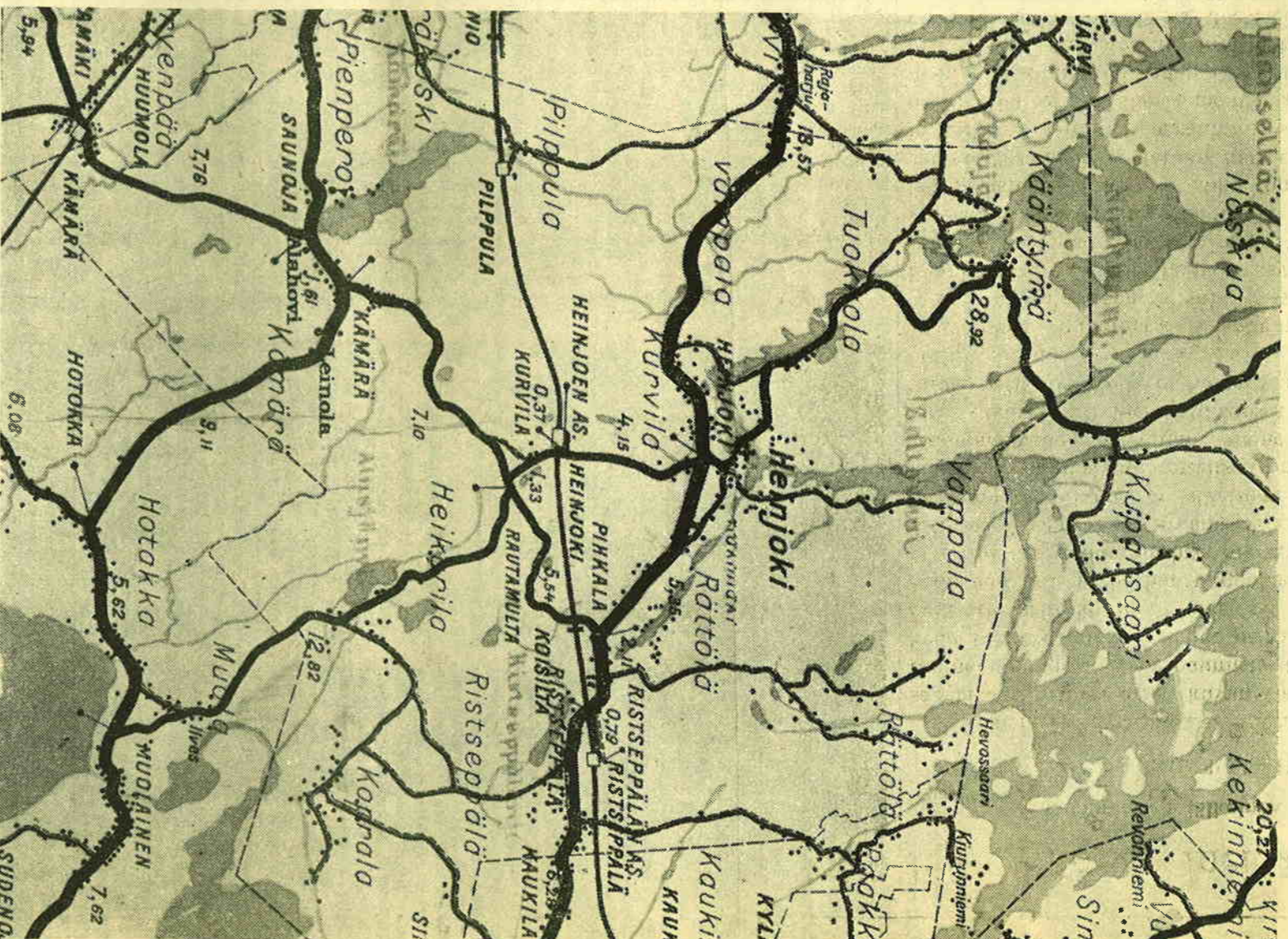
Heinjoen nuoret. Vaalikka muistoa kodin.
Teidät on kohtalo vieraalte konnulle tuonut.
Karjalan kansa ei sorru toin, ei sodin.
kun Herra on sille ankaran elämän luonut.

Lokakuussa 1970

TÄMÄ HEINJOKI-LITTE

julkaisistaan Heinjoki-säätiön toimesta. Entisestä kotipitäjästämmme ja sen asukkaiden elämän eri vaiheista kertova lehti on monien — tässä nimeltä mainisemattomien — heinjoelaisien talkootyön tulos. »Talkootyön» kokoojana on ollut valtiotieteiden opiskelija Marja Koskinen. Tämä lehtinen ei pyri eikä olisi pystyrytkään antamaan täydellistä kuvaa Heinjoesta ja heinjoekalaisista. Sanotaan vain: tällaisitakin siellä oli, tällaisitakin on tapahtunut. Näillä sivuilla synnympitäjämme ihmiset kuvaavat kuluneita vuosikymmeniä sellaisina kuin he ovat näiden nähneet ja kokeneet.

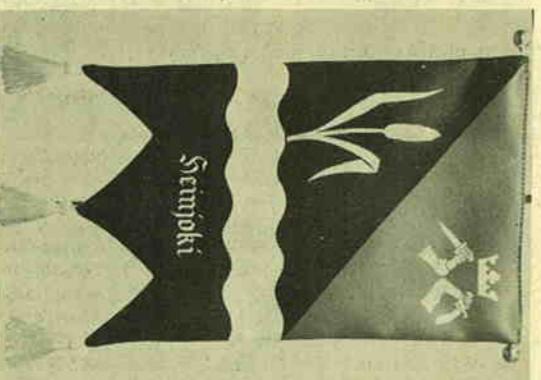
Heinjoki-säätiö haluaa kiittää kaikkia teitä, jotka tavalla tai toisella olette auttaneet tämän julkaisun ilmentymisessä.

HEINJOKI

Heinjoki sijaitti Karjalan kannaksen pohjoisosassa, ja sen rajanaapureina olivat Anteran, Viipurin, Kuolemanjärven, Muolaan ja Äyräpään kunnat. Pitäjän kokonaispinta-ala oli vesistöjä lukuunottamatta 310 km². Suurin pituus luoteesta kaakkoon oli 28 km ja leveys koillisesta lounaaseen 25 km.

Pitäjän pohjois- ja eteläosa erosivat toisistaan melkoisesti luontonsa puolesta; eteläinen puoli oli tasaista mäntyä ja kuusta kasvavaa metsämaastoa, jossa kallioperä vain harvoin oli näkyvässä — kun taas pohjoispuoli oli sekametsävaltaista kalliosta ja kumpuilevaa. Pinnanmuodostuksen epätasaisuutta korosti pitäjän läpi kulkeva Äyräpään selänne.

Heinjoen viirin on suunnitellut Laasi Jaarinen ja se valmistui v. 1969.

Järven lukumäärä nousi päälle viidenkymmenen; pitäjän järvet olivat enimmäkseen santapohjaisia ja kirkaavetisiä. Jokia oli vähemmän, kannattaa kuitenkin mainita Koveron sualueilta tuleva Vuokseen laskeva Heinjoki, jonka mukaan pitäjä on saanut nimensä. Heinjoki oli maatalouspitäjä ja se kulkitin viljapitäjän nimellä. Leipäviljan osuus koko peltoalasta oli v. 1939 21,3 % kun se koko maassa vastaavana aikana oli 18 %. V. 1940 oli peltoa ja puutarhaa 4835 ha, luonnonmittyä 2775 ha ja metsää ja joutomaata 23 400 ha.

Asukasluku oli v. 1939 3669 henkiötä. Mainittakoon, että v. 1900 se oli 3109 henkiötä, joten muuttoliike pitäjään ei ollut suuri. Heinjoella oli viisitoista kyläkuntaa: Heikurila, Kopperala, Kurvilo, Kämärä, Kääntymä, Lahdenperä, Pienperö, Pihkala, Pihppu, Ristseppälä, Rättölä, Savastila, Tuokkola ja Vampala.

Eversifuntantti evp. Martti Noponen:

Heinjoen miehet talvisodassa

Vuodesta 1934 alkaen peruttu kenttäarmeijan Ilkekanallegano aluejärjestelmään. Palkalliset suojeluskunnat yhdesi Lotta-Svärd-palkallisosastojen kanssa asetettavat Ilkekanalleganossa tarvittavan suoritus- ja apuhenkilöstön. Suojeluskunnan tehtävänä oli myös miesten hälyttäminen, johon suojajoukkoja perustavilla suojeluskunnilla, kuten Heinjoen suojeluskunta, oli vain muutamain tunnin aika varattuna. Suunnitelman mukaan kokoonnivat palvelukseen kutsutut omien kyltensä kokoonnuspaikeihin, josta heidät ohjattiin joukkoyksikön perustamispaikeeseen.

Tämän suunnitelman mukaan perustettiin Talvisodan YH:n alkaessa Erillinen Patteristo 4, johon pääosa Heinjoen reserviläisistä, yli 170 miestä, talvisodassa kuului. Vähäinen määrä heinjoelaisia osallistui sotaan linnostusten miehittäessä sekä muissa erikoisjoukoissa.

Lokakuun 6. päivänä 1939 noin kello 16 alkaen tuli Heinjoen palkallispäälliköille Eero Leinon o l l e puhelussanoma, jossa käskettiin yllämainitut kertausharjoitukset toimeenpantavaksi. Tämä tarkoitti reserviläisten kutsumista palvelukseen ja sodanajan joukko-osastojen perustamista. Toiminnan tuli tapahtua samalla nopeudella kuin Ilkekanalleganossaakin. Ise asiassa ero olikin vain nimikysymyksessä.

Kello 19 mennessä oli suoritushenkilöstö hälytetty ja kokoonnutt. Läheiset odottivat YH-käskykorttien saapumista Viipurista Kannaken sotilaspiirin esikunnasta. Kylläsoseissa olivat korttien levittäjät valmiina. Ilmavaroita saatettiin toimintaan.

YH-kutsukortit tulivat autokurssin tuomana puolen yön tienoilla. Läheiset lähtivät viivyttäen kättään näitä kylläsoseihin. Korttien jako tapahtui aamuyöllä ja lokakuun 7. päivän aamuna alkoivat Heinjoen miehet matkansa perustamispaikeeseen. Pölkkiänsä. Täällä heidät olivat vastassa yksikön päälliköt ja vääpelit. Nämä si-joittivat miehet tehtäviinsä patterissa. Jokaisen miehen tehtävä oli etukäteen merkitty sotilaspassin ns. sarjanumerolla.

Suojeluskunnalliset saapuivat palvelukseen täysin varustettuna. Muut saivat varustuksensa perustamispaikeesta. Heinjoelaiset toivat mukanaan tykkinsä ja muun harjoituskäytössä olleen kalustonsa. Kirjeessä tapahtui unohtamisakin. Mm. Korpilaiset unohtivat suuntakohdiansa tykkivajansä nurrakaan, josta se parin päivän kuluttua noudettiin.

Patteriston kokoonpano oli seuraava:

- komentajana majuri Lauri Vahe
  - esikunta
  - esikuntapatteri
  - 1. patteri
  - 2. patteri
  - 3. patteri
- patteriston kolonnat (ampumatarvike- ja eihitarvikkolonnat)
3. patterin henkilöstö oli lähes kokonaan heinjoelaisista. Esikuntapatterin, 2. patterin ja kolonnien miehistö oli puoleksi äyräpääisiä ja puoleksi heinjoelaisia. 1. patte-

ri puolestaan oli äyräpääisten miehistämä.

Moneen talvisodan joukko-osastoon verrattuna oli patteristo erinomaisesti varustettu. Jokaisella miehellä oli sotilaspuku ja käsiasse. Tykit olivat kooltaan pieninä, mutta tehokkaan hyviä 76 LK/10—13. Aluperin ne olivat vapaus-sotasaaliksi saatua venäläisiä vuorikonnuoita. Patteriston komentajan keksintöä oli niiden keventämisen poistamalla suojakivet, jolloin kannuun tulivat vieläkin keveämmiksi liikutella ja helpomiksi naamioida niin tuliasemissa kuin marsienkin ajaksi.

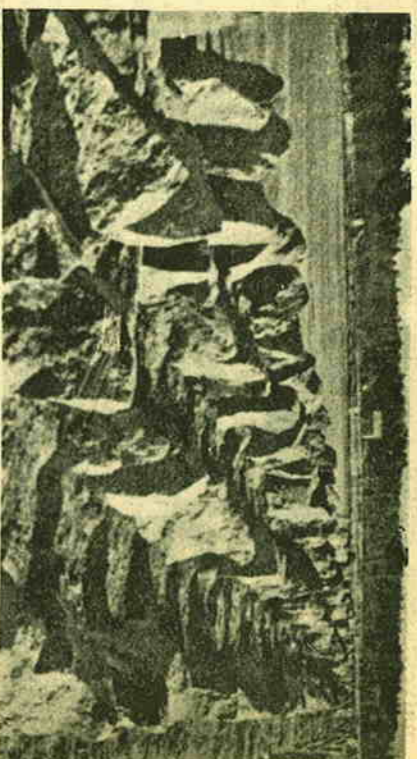
Heti perustamisensa jälkeen

lokakuun 9. päivänä marssi patteristo keskiyönpuolelle Säiniölle, jossa majoitettiin pääasiassa sisä-majoitukseen tämän asutuksessa kutsuttuun taloihin. Täällä aloitettiin patteriston kouluttaminen taistelu- ja tiedustelukoulutuksen ja viestiliikenneharjoitusten ansiosta nopeasti. Myös ilmoitustöitä tehtiin. Hörhöttäjänsuolle Näykkijärven ja Korpelanauton välille kaivettiin panssariteitä. Myös kaivettiin suojapoderoita majoituspaikeiden pihoille. Viimeainittujen synlyminen oli huomattavassa

määrin omin luvin tehtyjen koto-napiskäytymisten »maksu». Oli täysin ymmärrettävää että 30—40 kilometrin päässä oleva koti veti mielestä puoleensa, varsinkin kun lähti oli ollut niin äkillinen eikä kottaisoiden järjelyyn ollut aikaa. Kuten mittään rakaisevaa ei näyttänyt tapahtuvan, alkoi oleskella Säiniöllä pikkästyttä. Yleisesti uskoitiin, ettei sotaa sitten kään tule. Alkoihan evakuoitunut siviiliväestökin palata koteihinsa.

Oleskeli Säiniöllä päätyi kuitenkin äkisti marraskuun loppupäivinä, jolloin sodan syyttymien sitenkin alkoi näyttää yhä todennäköisemmältä. Patteriston pääosa — esikuntapatteri, 1. ja 3. patteri sekä kolonnat — siirrettiin junakuljetuksina Valkjärvelle, minne saavuttiin 27.—28. 11. välisenä yönä. Miehet majoitettiin osaksi JP 2:n kasarmeihin, osan saadessa tyytyväiseltä majoitukseen. »Mainilan laukausesä oli ammuttu ja hyökättä». Täällä Lipolan suunnallakin va-rauduttiin pahimman ja patteriston siirrettiin lähemmäksi tulevaa Valkjärven toiminta-alueitaan. Veikkolan kylään. Tarkoituksena oli suorittaa rakentaman puolustusse-mentin, mutta sodan alkamisen 30. 11. muutti tehtävät toisiksi.

2. patteri, jossa myös oli heinjoelaisia, sai Säiniöllä erillistehdä-vän ja siirtyi se 27.—28. 11. välisenä yönä junaan Kanneljärvelle, missä se marssi Kivennavan kir-

Panssarivaunuesteet halkoivat Heinjoelakin viljelysmaita ja metsiä.

Karneen herätys

Marraskuun 30. päivän aamuhetäys oli karnea. Herätysignaalia olivat venäläisten tykkien kranaattien räjähdyskaset ja sirpaleiden vi-

kuna. Patteriston tykit ajettiin tuliasemin Lipolan länspuolelle Keisarimäelle. Lipolan kylään tunkeutu-utta vihollista tuhitettiin kivaa-

omni lupinsa. Tämä kahakointi tuotti sotasaalistakin, kenttäkeittin ja munitamia ajoneuvoja saatiin vallatuksi ja kuljetetuksi omalle puolelle. Pasurinkankaan suhteellisen rauhallinen kausi päättyi 22. 12. Patteristo siirtyi silloin Yksijärven — Muolaanjärven kannakselle Oinalan kylän koulispuolelle osallistukseen II AK:n suureen vastahyökkäykseen. Patteriston tehtävänä oli tukea 4. Prikaatin hyökkäystä Parkkilaan ja siitä edelleen Perkjärven suuntaan. Hyökkäyksessä pyrittiin yllätykseen ja sen vuoksi ei tässä suunnassa suoritetu tykistövaimisteluja, joskin kaiken varalla maali oli mitätty ja ampuma-arvot laakettu. Prikaatin hyökkäyksen oli määrä alkaa kello 7,00, mutta ilikelelläntö myöhästyi runsaan tunnin. Myöhästymisen syytä ei liene tarkoin selvitetty. Viivyttely vei kuitenkin yllätyksen edun. Hyökkäys ei päässyt kunnolla alkamaankaan, kun se jo pysähtyi vihollisen voimakkaaseen tuleen. Parkkilan tienhaarastaan kuitenkin vallatuksi jälkävään kärkeen perusti Parkkilaan tulenjohtopai-

ken. Hyökkäys keskeytettiin noin kello 14,00 ja pataljoonat tulenjohtu-kuella irrottautuvat ja vetäytyivät lähösensimissa. Patteristo tuki pataljoonan tappiot olivat 33 kaatunutta, 70 haavoittunutta ja 21 kadonnutta. Patteristoa suosi edelleen ihmeellinen omni. Yhtään miestä ei kaatunut ja haavoittumisten olivat aivan lieviä.

Tämä hyökkäysyritystä kutsuttuun jälkkäkeen vähemmän marrittelevia lempinimillä. Sen valmisteluja leimasi kireys ja haparointi, joukkojen myöhästyminen sekä epätarvikkokemunkainen salaaminen. Ilmeisesti tästä syystä miehillä puuttui uskoa yrityksen onnistumiseen eikä hyökkäyksessä ollut täyttä portta. Varmasti ei hyökkäys kuitenkin ollut merkittäväksi, sillä se lienee sekottanut vihollisen suunnitelmaa ja myöhästytänyt sen uusien hyökkäysten alkua.

Pasuri-Oinaala

Osoillistuksessaan puolustustaiste-

luhin Pasurin lohkolle joukkoon lopusta tammikuun puoliväliin. Heinikuun alkupäiviin saakka välinen rintamansa subteelliseen rauhallisena. Tiedusteluvoimintaa oli ja vihollisen yritti solhattausta erityisesti Oinalassa Muolaanjärven rantapengertä pitkin sivustaan saakka. Taistelutoiminta oli taanne. Myös tykistön häirintätänä aikana melko vähäistä, tykistön ja kranaatinheitinistön häirintä-tilapommituksia oli usein, mutta käytiin Pasurin tienhaaraan maastossa kahakka, johon myös esikuntapatterin kuuluvat Heinjoen pojat tuliasemia, koska suoraanainen ty-

Er P 3:n tulenjohtoporuksia kuvattuna Virolandien Ala-Pihlajassa Värin talon pihalla sodan loputtua.

